

آنکارا و تل آویو از هم پیمانی تا اختلاف

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران / سرویس ترکیه : ترکیه و رژیم صهیونیستی که در سال های نه چندان دور هم پیمان استراتژیک یکدیگر بودند، در مقطع کنونی و به دنبال برخی تغییر و تحولات منطقه ای، دوران سردی را در روابط خود تجربه می کنند.

به گزارش گروه تحقیق و تفسیر خبر ایرنا، طی روزهای اخیر موضوع روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی، دوباره بر سر زبان ها افتاده است. روابطی که گرچه همواره نزدیک بوده اما در یکی دو سال اخیر تنش هایی را به خود دیده است. اوج این تنش به حدود هفت ماه پیش باز می گردد. زمانی که کماندوهای رژیم صهیونیستی به ناوگان حامل کمک های بشردوستانه برای مردم غزه در حالی که در آبهای بین المللی قرار داشت، حمله کردند و تعدادی از سرنشینان آن از جمله 9 تبعه ترکیه را به قتل رساند.

به دنبال این حادثه، ترکیه علاوه بر محکوم کردن اقدام رژیم صهیونیستی، با فراخواندن سفیر خود در تل آویو و تایید نکردن اعتبارنامه سفیر جدید رژیم صهیونیستی در آنکارا، سطح روابط خود با این رژیم را کاهش داد.

مقام های ترکیه بازگرداندن مناسبات سیاسی شان با رژیم صهیونیستی را مشروط به پوزش رسمی، پرداخت غرامت و محاکمه عاملان و آمران برخورد دریایی با کشتی ترکیه ای کردند. این در حالی است که تل آویو بارها مخالفت خود را با وضع هر گونه شروطی برای بازگرداندن شرایط به وضعیت عادی، ابراز کرده است. 'بنیامین نتانیاها'؛ نخست وزیر رژیم صهیونیستی در تازه ترین اظهارات خود در این باره گفت: 'ما معذرت نخواهیم خواست، اما تأسف خود نسبت به این رویداد را به ترکیه ابراز می کنیم'.

'آویگدور لیبرمن'؛ وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی نیز در اظهار نظری تندتر، درخواست معذرت خواهی از سوی ترکیه را 'حرفی وقیحانه و یا فراتر از وقیحانه' توصیف کرد و افزود: 'اگر قرار باشد معذرت خواهی صورت بگیرد این دولت ترکیه است که باید از ما معذرت بخواهد نه ما از آنها'.

آغاز و تحکیم روابط

28 مارس سال 1949 میلادی، زمانی که ترکیه، رژیم صهیونیستی را به رسمیت شناخت، نقطه شروع روابط آنکارا و تل آویو بود. پس از شکل گیری رژیم صهیونیستی، ترکیه یکی از اولین کشورها و اولین کشور اسلامی بود که این رژیم را به رسمیت شناخت. در سال 1952 بین دو طرف نماینده سیاسی مبادله شد که البته این موضع گیری با خشم دولتهای عربی روبرو شد. ترکیه در حالی رژیم صهیونیستی را به رسمیت شناخت که این رژیم به دلیل ماهیت اشغالگریانه اش با بحران مشروعیت در میان مردم و کشورهای منطقه بویژه کشورهای عربی روبرو بود. از همین رو این اقدام ترکیه در آن زمان، برای سردمداران رژیم صهیونیستی بسیار ارزشمند و حیاتی بود. بر همین اساس صهیونیست ها همواره گسترش روابط با ترکیه را در اولویت سیاست خارجی خود قرار دادند.

در پایان دهه 50 میلادی، ترکیه و رژیم صهیونیستی توافقنامه سری را در زمینه همکاری های امنیتی و اطلاعاتی به امضا رساندند. بر این اساس دو طرف توافق کردند که در خصوص تهدیداتی که متوجه امنیت ملی شان است با یکدیگر همکاری اطلاعاتی کنند. همچنین به موجب این توافق ترکیه به دستگاه امنیتی رژیم صهیونیستی، اجازه فعالیت سری در خاک کشورش را داد.

روابط آنکارا و تل آویو در طول آن سال ها روند رو به رشدی داشت، اما اوج این روابط در دهه 90 میلادی رقم خورد. در سال 1995، 'سلیمان دمیرل'؛ رئیس جمهوری ترکیه به رژیم صهیونیستی سفر کرد. این اولین بار بود که یک رئیس جمهوری ترکیه از سرزمین های اشغالی دیدار می کرد. امضای موافقتنامه تجارت آزاد میان دو طرف یکی از رویدادهای مهم این سفر بود که نشان از تعمیق و گسترش روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی می داد. به موجب این موافقتنامه تعرفه های گمرکی میان دو طرف لغو شد و رسیدن حجم مبادلات تجاری میان دو طرف از 363 میلیون دلار در آن سال به یک میلیارد دلار در سال 2000، به عنوان یک هدف مهم تعیین شد.

یک سال پس از سفر دمیرل به تل آویو، ترکیه و رژیم صهیونیستی موافقتنامه همکاری استراتژیک امضا کردند که نقطه اوج همکاری های دو طرف بود. اجازه استفاده از آسمان، خاک و هواپیماهای ترکیه به رژیم صهیونیستی برای رزمایش، همکاری در طرفه در خصوص جمع آوری اطلاعات بویژه در مورد برخی از کشورهای منطقه، بهره گیری ترکیه از توانمندی و کارشناسان رژیم صهیونیستی در مبارزه با حزب کارگران کردستان بویژه در مقابله با تحرکات آنان در شهرها، رایبه توانمندی های صنایع نظامی و فن آوری الکترونیکی پیشرفته رژیم صهیونیستی برای نوسازی هواپیماهای جنگنده ترکیه از جمله مفاد توافق استراتژیک دو طرف بود.

در طول سال های بعد نیز روند همکاری های دوجانبه آنکارا و تل آویو در تمامی زمینه ها ادامه و گسترش پیدا کرد. در سال 2007، حجم مبادلات تجاری دو طرف به حدود سه میلیارد دلار رسید. بر این اساس ترکیه به عنوان هشتمین شریک بزرگ تجاری رژیم صهیونیستی شناخته شد. در سال 2008، حجم مبادلات تجاری دوطرفه 30 درصد رشد پیدا کرد. امضای توافقنامه تاسیسی خط لوله بزرگ برای انتقال آب، برق، گاز و نفت از ترکیه به رژیم صهیونیستی نیز یکی دیگر از حوزه های همکاری دو طرف بود. در سال 2008، حجم صادرات ترکیه به رژیم صهیونیستی به حدود 1.53 میلیارد دلار رسیده بود. هم اینک حدود 250 شرکت صهیونیستی در ترکیه در حال فعالیت هستند. این در حالی است که 580 شرکت ترک نیز در سرزمین های اشغالی حضور دارند.

طی سال های گذشته روابط دو طرف در حوزه مسائل امنیتی و نظامی بسیار بالا بوده است. برگزاری رزمایش های متعدد نظامی و قراردادهای فروش تسلیحات از جمله همکاری های تل آویو و آنکارا در این زمینه بود. در سال 2008 حجم مبادلات نظامی دو طرف به 1.07 میلیارد دلار رسیده بود.

به طور کلی رژیم صهیونیستی همواره اهمیتی خاصی به گسترش روابط با ترکیه داده است. از آنجایی که رژیم صهیونیستی از بدو شکل گیری همواره با بیشتر کشورهای عربی بر سر اقدامات و مشروعیت خود در حال نزاع بوده و هست، گسترش روابط با کشور ترکیه به عنوان همسایه مهم غیرعربی که میراث دار امپراتوری عثمانی نیز بوده از اهمیت ویژه ای برای این رژیم برخوردار بوده است. در طول این سال ها صهیونیست ها تلاش بسیاری را برای نفوذ بر افکار عمومی در ترکیه صرف کرده اند. بر این اساس هدف آنها ایجاد اختلاف میان ترک ها و اعراب بوده است. به طوری که آنها قصد داشته اند اعراب را دشمن شماره یک ترک ها و مقصر اصلی در فروپاشی امپراتوری عثمانی معرفی کنند.

ترکیه نیز تا سال های اخیر به دلیل اینکه نقطه اتکای اصلی در سیاست خارجی خود را اتکال با غرب می دانست، گسترش روابط با رژیم صهیونیستی را به عنوان نماد حضور غرب در خاورمیانه در دستور کار خود قرار داده بود. در همین راستا آنکارا با درک موقعیت امنیتی رژیم صهیونیستی خواستار تعمیق همکاری های استراتژیک با این رژیم برای نزدیکی هر چه بیشتر به غرب، کسب حمایت مالی و نظامی ایالات متحده و نهایتاً مقابله با رویکردهای چپ گرایانه مسلط در دنیای عرب شد. البته ترک ها در طول این سال ها تلاش می کرده اند که گسترش روابط با رژیم صهیونیستی، روابط آنها با اعراب را تحت الشعاع قرار ندهد.

ترکیه در جریان جنگ شش روز اعراب و رژیم صهیونیستی در سال 1967، نسبت به اقدامات رژیم صهیونیستی همگام با اعراب موضع منفی گرفت و خواستار خروج از مناطق اشغالی شد اما در عین حال هیچگاه این رژیم را مهاجم قلمداد نکرد. ترکیه همچنین در ژانویه 1975 سازمان فلسطینی 'ساف' را به رسمیت شناخت و اجازه گشایش نمایندگی فلسطین در آنکارا را صادر کرد. در دهه 80 حمایت از این سازمان با شدت و ضعف به عنوان یک اصل در سیاست خارجی ترکیه پذیرفته شد. آنکارا در نوامبر 1988 دولت در تبعید فلسطین را به رسمیت شناخت و در 31 دسامبر 1991 روابط خود با فلسطین را به حد سفارت ارتقا داد.

روی کارآمدن حزب عدالت و توسعه در ترکیه در سال های ابتدایی قرن 21، روابط آنکارا و تل آویو را دستخوش برخی تغییرات کرد. این تغییرات گرچه مبنایی و ریشه ای نبودند به طوری که مقام های این حزب بارها از گسترش روابط با رژیم صهیونیستی استقبال کردند اما اتخاذ برخی مواضع و رویکردهای جدید از سوی این حزب در مورد این رژیم، روابط دوجانبه را با تکانه هایی روبرو ساخته که در نوع خود بی سابقه بوده است.

ماجرای ترور 39#& شیخ احمد یاسین#39؛ و پس از آن 39#& عبدالعزیز الرنتیسی#39؛ رهبران جنبش مقاومت اسلامی فلسطین (حماس) توسط رژیم صهیونیستی در سال 2004 را شاید بتوان نقطه آغازین دوران تنش میان ترکیه و رژیم صهیونیستی دانست. 39#& رجب طیب اردوغان#39؛ نخست وزیر ترکیه در واکنش به این رخداد، از اصطلاح 39#& تروریسم دولتی#39؛ برای توصیف رژیم صهیونیستی استفاده کرد که در نوع خود بی سابقه بود.

علاوه بر این رخداد، انتشار برخی گزارش ها مبنی بر افزایش تحرکات رژیم صهیونیستی در شمال عراق و افشای آموزش پیشمرگ های کرد توسط نیروهای اطلاعاتی و همچنین رد درخواست میانجیگری ترکیه بین سوریه و رژیم صهیونیستی، روابط آنکارا و تل آویو را رو به سردی برد.

دعوت ترکیه از 39#& خالد مشعل#39؛ رییس دفتر سیاسی حماس برای دیدار از این کشور و توصیف این جنبش به عنوان جنبش آزادی بخش که خشم مقام های تل آویو را در پی داشت، تحول دیگری بود که روابط ترکیه با رژیم صهیونیستی را تحت تاثیر قرار داد.

البته در این زمان تلاش های آمریکا برای بهبود روابط دو طرف باعث شد تا حدودی ابعاد اختلاف میان آنها کاهش پیدا کند. در این میان مقام های صهیونیست نیز تلاش می کردند تا به قیمت حفظ روابط استراتژیک خود با ترکیه، به برخی اظهارات مقام های ترک در خصوص رژیم صهیونیستی کمتر واکنش نشان دهند. همزمان مقام های ترک نیز تلاش کردند با اعمال کنترل بیشتری بر اظهارات و رفتارهای خود، مانع از سردی بیشتر روابط دوجانبه با رژیم صهیونیستی شوند.

اما حمله نظامی رژیم صهیونیستی به غزه در روزهای پایانی سال 2008 میلادی، فضای حاکم بر روابط دو طرف را به شدت بحرانی کرد.

چند روز پس از جنگ رژیم صهیونیستی علیه غزه در ژانویه سال 2009، در جریان نشست مجمع جهانی اقتصاد در 39#& داووس#39؛ سوییس، درگیری لفظی شدیدی میان رجب طیب اردوغان نخست وزیر ترکیه و شیمون پترز رییس رژیم صهیونیستی درگرفت. اردوغان در این نشست اظهارات تندی علیه اقدامات رژیم صهیونیستی در جریان حمله به غزه ایراد کرد. او در این نشست در مقابل شیمون پترز گفت رژیم صهیونیستی مرتکب جنایت علیه بشریت شده است و جهان نباید چشمان خود را روی بربریت اسرائیلی ها در غزه ببندد. اردوغان گفت چطور می توان رژیمی را که قطعنامه شورای امنیت را نادیده گرفته و اجرا نمی کند به حال خود رها کرد. نخست وزیر ترکیه همچنین تاکید کرد جنگ غزه او را عصبانی کرده چرا که تلاش بی وقفه او در میانجیگری دمشق و تل آویو این دو را به توافق درخصوص بلندی های جولان نزدیک کرده بود اما جنگ غزه همه تلاش های ترکیه را بر باد داد. او همچنین اعلام کرد سعی داشته با توافق با حماس مقدمات تبادل اسیر میان رژیم صهیونیستی و این جنبش را فراهم کند. اردوغان گفت حتی می توانست حماس را متقاعد کند که اسیر رها شده اسرائیلی را آزاد کند.

اظهارات آتشین اردوغان و ترک کردن نشست توسط وی، بازتاب گسترده ای در محافل سیاسی و رسانه ای ترکیه، منطقه و جهان داشت. بسیاری از مردم این کشور در پشتیبانی از مواضع وی تظاهرات گسترده ای کردند و در بازگشتش از اجلاس داووس، استقبال باشکوهی بعمل آوردند.

در تظاهرات هایی که چه در جریان جنگ غزه و چه پس از اظهارات اردوغان در ترکیه برگزار می شد، مردم این کشور علاوه بر طرح شعارهای تندی از جمله 39#& مرگ بر اسرائیل#39؛، 39#& اسرائیل قاتل#39؛، 39#& اسرائیل نازی#39؛، خواستار تحریم کالاهای صهیونیستی و لغو توافقنامه های میان آنکارا و تل آویو می شدند. این مساله در جای خود نشان دهنده عمق نفرت آنها از رژیم صهیونیستی بود.

پس لرزه های نشست داووس به اندازه ای روابط دو طرف را تحت تاثیر قرار داد که در اکتبر همان سال، مقام های رژیم صهیونیستی اعلام کردند که در مانور مشترکی که قرار بود در ترکیه برگزار شود شرکت نخواهند کرد. بعدها دوبار دیگر نیز مانور مشترک با حضور دو طرف برگزار نشد.

در همین زمان وزارت آموزش و پرورش ترکیه، بخشنامه ای را به مدارس این کشور ارسال کرد و از آنها خواست دانش آموزان به یاد کودکان فلسطینی یک دقیقه سکوت اختیار کنند. این اقدام باعث نارضایتی رژیم صهیونیستی شد و از مقام های ترکیه خواست این بخشنامه را لغو کنند؛ چرا که از نظر آنها این موضوع می توانست باعث گسترش احساسات ضد اسرائیلی در میان کودکان ترک شود. رژیم صهیونیستی نیز در اقدامی مشابه و تقابلی، برنامه ای را در مدارس این رژیم اجرا کرد و مدعی 39#& نسل کشی ارمنه#39؛ در جریان جنگ جهانی اول توسط امپراتوری عثمانی شد. در تحولی دیگر در ماه ژانویه 2009، مجموعه ای تلویزیونی به نام 39#& جدایی#39؛ از تلویزیون ترکیه پخش شد که غباری دیگر بر روابط آنکارا و تل آویو نشانده. در آن فیلم تصاویر قتل عام کودکان فلسطینی بدست نظامیان صهیونیست نشان داده شد.

چندی بعد مجموعه تلویزیونی دیگری با نام 39#& دره گرگ ها#39؛ که از نظر رژیم صهیونیستی، 39#& ضد یهودی#39؛ بود، از تلویزیون ترکیه پخش شد و تنش جدیدی میان دو طرف ایجاد کرد. همین امر باعث شد در ژانویه 2010، وزارت خارجه رژیم صهیونیستی سفیر ترکیه در تل آویو را احضار کند. اما اتفاقاتی که در جریان حضور سفیر ترکیه در وزارت خارجه رژیم صهیونیستی رخ داد، خود باعث بروز تنش دیگری در روابط دو طرف شد. صحبت کردن مقام صهیونیست به زبان عبری، نشان دادن سفیر ترکیه بر یک صندلی محقر و قرار ندادن پرچم ترکیه در میز مذاکره، باعث شد آنکارا بشدت موضع گیری و حتی تهدید به فراخوانی سفیر خود از تل آویو کند. هر چند که رژیم صهیونیستی رسماً بابت مسائل پیش آمده از ترکیه عذرخواهی کرد.

در آوریل سال 2010 رجب طیب اردوغان در سخنانی، رژیم صهیونیستی را خطر اصلی برای صلح در خاورمیانه نامید. نخست وزیر ترکیه پیش از این نیز گفته بود که کشورش نمی تواند در برابر کشته شدن کودکان فلسطینی ساکت بماند و در صورت حمله دوباره رژیم صهیونیستی به باریکه غزه، ترکیه دست روی دست نمی گذارد. 39#& آویگدور لیبرمن#39؛ وزیر خارجه رژیم صهیونیستی در واکنش به این سخن اردوغان وی را مشکلی در روابط تل آویو و آنکارا دانست.

اما شاید به جرات بتوان گفت که هیچ رویدادی به اندازه حمله نیروهای رژیم صهیونیستی به کشتی حامل کمک های بشردوستانه به غزه و کشته شدن 9 نفر از اتباع ترکیه، روابط دو طرف را تیره نکرد. رخدادی که با وجود گذشت حدود هفت ماه، سایه سنگینی را بر روابط آنکارا و تل آویو انداخته است.

زمینه اصلی اختلاف چیست؟

با بروز و گسترش ابعاد اختلافات میان ترکیه و رژیم صهیونیستی، این سوال اساسی مطرح می شود که ریشه این اختلافات در چیست؟

شاید در وهله اول بتوان گفت که اقدامات تحریک برانگیز و تروریستی رژیم صهیونیستی نظیر حمله به کشتی حامل کمک های بشر دوستانه و قتل شهروندان ترک عامل اصلی تنش میان آنکارا و تل آویو بوده است. گرچه اقداماتی از این دست توسط رژیم صهیونیستی همواره منبعی برای تنش در منطقه بوده اما نباید فراموش کرد که اینگونه رفتارها تازگی ندارد و در طول بیش از شصت سال از عمر رژیم صهیونیستی بارها از سوی این رژیم دیده شده است.

بنابراین علت و زمینه اصلی را باید در جای دیگری جست و آن سیاست خارجی ترکیه در سال های اخیر و بروز تحول در آن است. به طور کلی به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه، باعث ایجاد تحول در سیاست خارجی غربگرای این کشور شد. بویژه در دو سال اخیر این تحول چشمگیرتر شده است. مقام های ترکیه در دوره جدید تلاش کرده اند با بهره گیری از 39#& توازن#39؛ در حوزه سیاست خارجی خود و گسترش روابط همزمان با کلیه کشورها و بویژه کشورهای همسایه در خاورمیانه و قفقاز، نفوذ و تاثیرگذاری خود در مناسبات منطقه ای را افزایش دهند و حتی بتوانند با برگ های برنده بیشتری در روابط خود با کشورهای غربی سطح تماس و تعامل خود را به عنوان یک کشور تاثیرگذار بالا ببرند.

ترکیه با وجود اینکه با رژیم صهیونیستی روابط سیاسی دارد اما در دو سال اخیر تلاش کرده موضعی عملیاتی و مستقل در رابطه با تحولات سرزمین های اشغالی پیش بگیرد. مقام های ترک با اقدامات و مواضع به موقع در زمینه تحولات سرزمین های اشغالی که بیشتر با ادبیات سیاسی وزین و حامل ارزش های انسانی همراه بوده هم از یک سو وزن سیاسی خود در منطقه را بالا برده و هم از سوی دیگر زمینه توجه مردم جهان به اعمال خلاف انسانی رژیم صهیونیستی در قبال مردم فلسطین را فراهم کرده اند.

دکتر 39#& محمد مهدی مظاهری 39#&؛ کارشناس مسائل ترکیه در این باره می گوید: 39#& عوامل مختلفی مقامات ترکیه را در رویکرد ضد اسرائیلی خود تشویق می کند. ضمن تاثیر مولفه های ایدئولوژیکی در اتخاذ این رویکرد، باید گفت بازتاب مثبت موضع گیری های ضد اسرائیلی در افکار عمومی ترکیه فاکتور مهمی در تداوم این مسیر به شمار می آید. ضمن آنکه تقویت پرستیژ و وجهه ترکیه در افکار عمومی جهان اسلام نیز عامل مهمی است که ترک ها توجهی جدی به آن دارند. علاوه بر عوامل فوق باید به نقش انگیزه های اقتصادی در قالب همکاری با جهان اسلام نیز اشاره نمود. ترکیه به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه با میانگین رشد 8 درصد نیاز وافر به منابع نفتی و گازی کشورهای عربی و اسلامی دارد، ضمن اینکه جهان اسلام بازار بسیار مستعدی است که می تواند مقصد بخش قابل ملاحظه ای برای تولیدات بنگاه های اقتصادی این کشور باشد. 39#&.

وضعیت موجود تا چه زمان ادامه می یابد؟

با توجه به تیرگی روابط کنونی ترکیه و رژیم صهیونیستی این سوال مطرح می شود که این وضعیت تا چه زمان ادامه پیدا خواهد کرد و به طور کلی چشم انداز روابط آنکارا و تل آویو چگونه خواهد بود؟

مقام های ترکیه و رژیم صهیونیستی در عین حال که تلاش می کنند در هماوردی در برابر یکدیگر، خود را ضربه پذیر نشان ندهند، می کوشند تا وضعیت کنونی را کنترل و از بحرانی تر شدن شرایط جلوگیری کنند.

در هفته های اخیر برخی تحولات و انتشار برخی گزارش ها این احتمال را ایجاد کرده که ترکیه و رژیم صهیونیستی اندک اندک به سمت مکانیسمی جهت تغییر فضای موجود و کاستن از ابعاد اختلافات فیما بین پیش می روند. اعزام گروه امدادی از سوی ترکیه به سرزمین های اشغالی برای کمک به خاموش کردن بخشی از جنگل های این مناطق، استقبال شخص رییس رژیم صهیونیستی از گروه اعزامی امدادی از ترکیه، تماس تلفنی اخیر اردوغان و نتانیاها، اطلاعیه اخیر دفتر نتانیاها مبنی بر شروع و پیش روی تماس های ترکیه و رژیم صهیونیستی جهت کاستن از اختلافات، مذاکرات دیپلمات های ارشد دو طرف در ژنو و... شواهد چندی است که نشان می دهد ترکیه و رژیم صهیونیستی اولاً قصد دارند فضای موجود را کنترل کنند و ثانیاً راه حلی برای برون رفت از فضای موجود بیابند.

یکی از فاکتورهای مهمی که باید در تحلیل چشم انداز روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی به آن توجه کرد، ایالات متحده آمریکا و تاثیرات آن بر نوع رابطه آنکارا و تل آویو است. بی تردید آمریکا همواره یکی از حامیان اصلی گسترش روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی بوده است و آن را در راستای تحکیم مدل مورد نظر خود در مناسبات منطقه ای می داند. به همین دلیل بود که مقام های آمریکا طی ماه های اخیر همواره نسبت به تیرگی روابط تل آویو و آنکارا هشدار داده و دو طرف را تشویق به کاهش سطح تنش کرده اند.

در پایان باید گفت که هر دو طرف ترکیه و رژیم صهیونیستی، با این وجود که در تلاشند در جریان این هماوردی سیاسی، موقعیت و قدرت برتر خود را به رخ بکشند، با محاسبه دقیق رفتارها و اقدام های خود و رقیب، در پی مدیریت و کاهش سطح تنش هستند.

پایان پیام.